

**Arvamus 15/2021 direktiivi (EL) 2016/680 kohase Euroopa
Komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, mis käsitleb
isikuandmete piisavat kaitset Ühendkuningriigis**

Vastu võetud 13. aprillil 2021

Versioonid

Versioon 1.1	6. juuli 2021	Vormingu muutmine
Versioon 1.0	13. aprill 2021	Arvamuse vastuvõtmine

SISUKORD

1	KOKKUVÕTE	4
2	SISSEJUHATUS	6
2.1	Ühendkuningriigi andmekaitseraamistik	6
2.2	Euroopa Andmekaitseenõukogu hinnangu ulatus	6
2.3	Üldised märkused ja probleemid	8
2.3.1	Ühendkuningriigi rahvusvahelised kohustused	8
2.3.2	Ühendkuningriigi andmekaitseraamistiku võimalikud tulevased lahkevused	8
3	EESKIRJAD, MIDA KOHALDATAKSE PÄDEVATES ASUTUSTES ISIKUANDMETE TÖÖTLEMISEL KRIMINAALÕIGUSE JÕUSTAMISE EESMÄRGIL	9
3.1	Sisuline kohaldamisala	9
3.2	Kaitsemeetmed, õigused ja kohustused	10
3.2.1	Töötlemine andmesubjekti nõusoleku alusel	10
3.2.2	Üksikisiku õigused	11
3.2.2.1	Riiklikud julgeolekusertifikaadid	11
3.2.2.2	Õiguskaitse direktiivi kohane automatiseeritud töötlusel põhinevate otsuste tegemine	12
3.2.3	Edasisaatmine	12
3.2.4	Täiendav töötlemine, sealhulgas edasijagamine riigi julgeoleku eesmärgil	15
3.3	Järelevalve ja täitmise tagamine	15

Euroopa Andmekaitseenõukogu

Võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiivi (EL) 2016/680 (mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK)¹ (edaspidi „õiguskaitse direktiiv“) artikli 51 lõike 1 punkti g,

võttes arvesse oma kodukorra artiklit 12 ja artiklit 22,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE ARVAMUSE:

1 KOKKUVÕTE

1. Euroopa Komisjon kiitis 19. veebruaril 2021 heaks oma rakendusotsuse eelnõu (edaspidi „otsuse eelnõu“) isikuandmete kaitse piisavuse kohta Ühendkuningriigis vastavalt õiguskaitse direktiivile². Pärast seda algatas Euroopa Komisjon menetluse eelnõu ametlikuks vastuvõtmiseks.
2. Samal kuupäeval küsis Euroopa Komisjon Euroopa Andmekaitseenõukogu arvamust³. Euroopa Andmekaitseenõukogu hinnang Ühendkuningriigis pakutava andmekaitse taseme piisavuse kohta on koostatud nii otsuse eelnõu enda läbivaatamise kui ka Euroopa Komisjoni poolt kättesaadavaks tehtud dokumentide analüüsi põhjal.
3. Euroopa Andmekaitseenõukogu on selles töös lähtunud õiguskaitse direktiivi kohasest 2. veebruaril 2021. aastal vastu võetud piisavuse võrdluselusest⁴ ja asjakohasest kohtupraktikast, millele on osutatud andmekaitseenõukogu soovitusel 02/2020 Euroopa oluliste tagatiste kohta jälgimismeetmete kontekstis⁵.
4. Euroopa Andmekaitseenõukogu peamine eesmärk on esitada Euroopa Komisjonile aramus üksikisikute kaitse piisavuse kohta Ühendkuningriigis. Euroopa Andmekaitseenõukogu ei eelda, et Ühendkuningriigi õigusraamistik peaks jälgendama Euroopa andmekaitseõigust.
5. Samas tuleb Euroopa Andmekaitseenõukogu meelde, et kaitse piisavuse tagamiseks on õiguskaitse direktiivi artiklis 36 ja Euroopa Kohtu kohtupraktikas sätestatud, et kolmanda riigi õigusaktid peavad olema kooskõlas õiguskaitse direktiivis sätestatud aluspõhimõtetega. Seoses andmekaitsega märgib Euroopa Andmekaitseenõukogu, et õiguskaitse direktiivi raamistik ja Ühendkuningriigi õigusraamistik on heas kooskõlas selliste mõistete puhul nagu „isikuandmed“, „isikuandmete töötlemine“, „vastutav töötleja“, aga ka õiguspärastel eesmärkidel toimuva seadusliku ja õiglase töötlemise aluste, eesmärgikohasuse, andmete kvaliteedi ja proportsionaalsuse, andmete

¹ ELT L 119, 4.5.2016, lk 89.

² Vt Euroopa Komisjoni pressiteade, Andmekaitse: Euroopa Komisjon algatab isikuandmete Ühendkuningriigile edastamisega seotud menetluse, 19. veebruar 2021, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_661.

³ Idem.

⁴ Vt Euroopa Andmekaitseenõukogu 2. veebruari 2021. aasta soovitusel 01/2021 õiguskaitse direktiivi kohase piisavuse võrdluseluse kohta, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/recommendations012021onart.36led.pdf_en.pdf.

⁵ Vt andmekaitseenõukogu soovitusel 02/2020 Euroopa oluliste tagatiste kohta jälgimismeetmete kontekstis, vastu võetud 10. novembril 2020, https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/preporki/recommendations-022020-european-essential-guarantees_et.

säilitamise, turvalisuse ja konfidentsiaalsuse, läbipaistvuse, isikuandmete eriliikide ning automatiseeritud otsuste tegemise ja profiilianalüüsi puhul.

6. Euroopa Andmekaitsevennukogu soovitab Euroopa Komisjonil täiendada oma analüüsi teabega sellise mehhanismi olemasolu kohta, mille eesmärk on teavitada asjaomaste liikmesriikide pädevaid asutusi isikuandmete edasisest töötlemisest või avalikustamisest Ühendkuningriigi ametiasutuste poolt, kellele nad isikuandmeid edastasid, ning välja selgitada mehhanismi tõhusus Ühendkuningriigi õiguskorras.
7. Andmekaitsevennukogu on seisukohal, et 2018. aasta andmekaitseaduse 3. osa 5. peatükis (edaspidi „2018. aasta andmekaitseadus“) sätestatud kaitse tase on põhimõtteliselt samaväärne ELi õigusega tagatud tasemega, kui tegemist on isikuandmete edastamisega Ühendkuningriigi õiguskaitseasutuselt kolmandale riigile.
8. Kuigi Euroopa Andmekaitsevennukogu märgib, et Ühendkuningriigi õigusraamistik võimaldab välja selgitada territooriumid, kus on tagatud isikuandmete kaitse piisav tase Ühendkuningriigi andmekaitseraamistikku silmas pidades, soovib andmekaitsevennukogu rõhutada, et see võib põhjustada võimalikke ohte EList edastatud isikuandmete kaitsmisel, eriti kui Ühendkuningriigi andmekaitseraamistik kaldub tulevikus kõrvale ELi õigustikust. **Eespool nimetatud olukordades peaks Euroopa Komisjon seega täitma oma järelevalveülesannet ja juhul, kui EList edastatavate isikuandmete kaitse samaväärset taset ei säilitata, peaks Euroopa Komisjon kaaluma kaitse piisavuse otsuse muutmist, et kehtestada konkreetset kaitsemeetmed EList edastatavate andmete suhtes ja/või peatada kaitse piisavuse otsuse kohaldamine.**
9. **Seoses Ühendkuningriigi ja kolmandate riikide vahel sõlmitud rahvusvaheliste lepingutega** palutakse Euroopa Komisjonil uurida Ühendkuningriigi andmekaitseraamistiku ja tema rahvusvaheliste kohustuste vastastikust mõju, eelkõige selleks, et tagada andmekaitse taseme järjepidevus juhul, kui isikuandmeid edastatakse EList Ühendkuningriiki Ühendkuningriigi kaitse piisavuse otsuse alusel ja seejärel teistele kolmandatele riikidele; ning teostada pidevat järelevalvet ja võtta vajaduse korral meetmeid juhul, kui Ühendkuningriigi ja kolmandate riikide vaheliste rahvusvaheliste lepingute sõlmimine võib kahjustada ELis ette nähtud isikuandmete kaitse taset.
10. Sellega seoses juhib Euroopa Andmekaitsevennukogu tähelepanu asjaolule, et Ühendkuningriigi ja Ameerika Ühendriikide vahelise raskete kuritegude vastu võitlemise eesmärgil elektroonilistele andmetele juurdepääsu käsitleva lepingu (edaspidi „USA ja Ühendkuningriigi vaheline Cloud Acti leping“) ⁶ jõustumine võib mõjutada Ühendkuningriigi õiguskaitseasutuste edasist andmeedastust, eelkõige seoses USA ja Ühendkuningriigi vahelise Cloud Acti lepingu artikli 5 kohaste korralduste tegemise ja edastamisega.
11. Samuti soovitab Euroopa Andmekaitsevennukogu Euroopa Komisjonil pidevalt jälgida, kas tulevaste lepingute sõlmimine kolmandate riikidega õiguskaitsealase koostöö eesmärgil, mis annab õigusliku aluse isikuandmete edastamiseks kõnealustele riikidele, võib mõjutada kogutud teabe edasijagamise tingimusi, eelkõige seda, kas nende rahvusvaheliste lepingute sätted võivad mõjutada Ühendkuningriigi andmekaitsealaste õigusaktide kohaldamist, ning näha ette täiendavad piirangud või erandid seoses õiguskaitse eesmärgil kogutud teabe edasise kasutamise ja avalikustamisega välisriikides. Euroopa Andmekaitsevennukogu leiab, et selline teave ja hindamine on olulised selleks, et

⁶ Vt Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi valitsuse ja Ameerika Ühendriikide valitsuse 3. oktoobri 2019. aasta leping raskete kuritegude vastu võitlemise eesmärgil elektroonilistele andmetele juurdepääsu kohta, Washington DC, USA.

põhjalikult läbi vaadata Ühendkuningriigi õigusraamistiku ja tavadega tagatud kaitse tase rahvusvahelise avalikustamise korral.

2 SISSEJUHATUS

2.1 Ühendkuningriigi andmekaitseraamistik

12. Ühendkuningriigi andmekaitseraamistik põhineb suures osas ELi andmekaitseraamistikul (eelkõige õiguskaitsedirektiivil ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrusel (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta), mis tuleneb asjaolust, et Ühendkuningriik oli ELi liikmesriik kuni 31. jaanuarini 2020. Lisaks sellele, et 2018. aasta andmekaitseseadusega, mis jõustus 23. mail 2018 ja millega tunnistati kehtetuks Ühendkuningriigi 1998. aasta andmekaitseseadus, võetakse selle 3. osa kaudu üle õiguskaitsedirektiiv, täpsustatakse isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamist Ühendkuningriigi õiguses ning antakse volitused ja kehtestatakse kohustused riiklikule andmekaitse järelevalveasutusele – Ühendkuningriigi teabevolniku büroole.
13. Nagu on märgitud otsuse eelnõu põhjenduses 12, võttis Ühendkuningriigi valitsus vastu Euroopa Liidust väljaastumise 2018. aasta seaduse, millega võetakse Ühendkuningriigi õigusesse üle vahetult kohaldatavad ELi õigusaktid. Selle seaduse kohaselt on Ühendkuningriigi ministritel õigus võtta seadusandlike dokumentide kaudu vastu teiseid õigusakte, et teha pärast Ühendkuningriigi EList väljaastumist vajalikud muudatused kohaldatavatesse ELi õigusaktidesse, et need sobiksid siseriiklikku konteksti.
14. Sellest tulenevalt hõlmab Ühendkuningriigis pärast üleminekuperioodi⁷ lõppu kohaldatav õigusraamistik järgmist:
 - Ühendkuningriigi isikuandmete kaitse üldmäärus, mis on võetud üle Ühendkuningriigi õigusesse kooskõlas Euroopa Liidust väljaastumise 2018. aasta seadusega, nagu seda muudetud andmekaitset, e-privatsust, muudatusi jne käsitlevate 2019. aasta (EL Exit) määrustega;
 - 2018. aasta andmekaitseseadus, nagu seda muudetud andmekaitset, e-privatsust, muudatusi jne käsitlevate 2019. ja 2020. aasta (EL Exit) määrustega ning
 - 2016. aasta uurimisvolituste seadus

(edaspidi koos „Ühendkuningriigi andmekaitseraamistik“).

2.2 Euroopa Andmekaitsekoostöö hinnangu ulatus

15. Euroopa Komisjoni otsuse eelnõu on Ühendkuningriigi andmekaitseraamistiku hindamise tulemus, millele järgnesid arutelud Ühendkuningriigi valitsusega. Vastavalt õiguskaitsedirektiivi artikli 51 lõike 1 punktile g peaks Euroopa Andmekaitsekoostöö esitama sõltumatu arvamuse Euroopa Komisjoni järelduste kohta, tegema kindlaks andmekaitse piisavuse tagamise raamistikus esinevad võimalikud puudused ning tegema ettepanekuid nende kõrvaldamiseks.

⁷ Üleminekuperiood lõpeb 31. detsembril 2020, pärast mida ELi õigust enam Ühendkuningriigis ei kohaldata. Vaheperiood kestab 30. juunini 2021 ja see tähistab täiendavat ajavahemikku, mille jooksul isikuandmete üleandmist EList Ühendkuningriiki ei käsitata edastamisena.

16. Nagu märgitud õiguskaitseDirektiivi kohases piisavuse võrdlusaluses, „peab Euroopa Komisjoni esitatav teave olema põhjalik ning võimaldama Euroopa AndmekaitseNõukogul ise hinnata andmekaitse taset kolmandas riigis⁸“.
17. Sellega seoses tuleb märkida, et Euroopa AndmekaitseNõukogu sai Ühendkuningriigi õigusraamistiku õigeaegse läbivaatamise seisukohast asjakohased dokumendid ainult osaliselt. Euroopa AndmekaitseNõukogu sai enamiku otsuse eelnõus nimetatud Ühendkuningriigi õigusaktidest selles dokumendis viidatud linkide kaudu. Euroopa Komisjon ei ole suutnud Euroopa AndmekaitseNõukogule esitada Ühendkuningriigi ametiasutuste ja Euroopa Komisjoni vahelise teabevahetusega seotud kirjalikke selgitusi ja kohustusi⁹.
18. Võttes arvesse eespool esitatut ja Euroopa AndmekaitseNõukogule käesoleva arvamuse vastuvõtmiseks antud piiratud ajavahemikku (kaks kuud), on Euroopa AndmekaitseNõukogu otsustanud keskenduda otsuse eelnõus esitatud konkreetsetele punktidele ning esitada nende kohta oma analüüsi ja arvamuse. Kuni viimase ajani ELi liikmesriigiks olnud kolmanda riigi õiguse ja tavade analüüsimisel on ilmne, et Euroopa AndmekaitseNõukogu on leidnud, et paljud aspektid on sisuliselt samaväärsed. Pidades silmas andmekaitseNõukogu rolli kaitse piisavuse otsuse vastuvõtmisel ning analüüsitavate õigusaktide ja tavade hulka, on andmekaitseNõukogu otsustanud keskenduda nendele aspektidele, mida ta pidas kõige olulisemaks.
19. Euroopa AndmekaitseNõukogu võttis arvesse kohaldatavat Euroopa andmekaitseraamistikku, sealhulgas Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikleid 7, 8 ja 47, millega kaitstakse õigust era- ja perekonnavalule, õigust isikuandmete kaitsele ning õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele; ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „konventsioon“) artiklit 8, mis kaitseb õigust era- ja perekonnavalule. Lisaks võttis Euroopa AndmekaitseNõukogu arvesse õiguskaitseDirektiivi nõudeid ja asjakohast kohtupraktikat.
20. Selle eesmärk on esitada Euroopa Komisjonile arvamus isikuandmete kaitse taseme piisavuse hindamiseks Ühendkuningriigis. Euroopa Liidu Kohus on mõistet „kaitse piisav tase“, mida kasutati juba Direktiivi 95/46/EÜ alusel, edasi arendanud. On oluline meenutada standardit, mille Euroopa Liidu Kohus on kehtestanud *Schrems I* kohtuotsusega, kus on öeldud, et kaitse tase kolmandas riigis peab olema „sisuliselt samaväärne“ sellega, mis on tagatud ELis, kuid „vahendid, mida kolmas riik sellega seoses niisuguse kaitsetaseme saavutamiseks kasutab, võivad olla erinevad nendest, mida liidus rakendatakse“¹⁰. Seepärast ei ole eesmärk kopeerida punkt-punktilt Euroopa õigusakte, vaid teha kindlaks asjaomaste õigusaktide kõige olulisemad ja peamised nõuded. Piisavust on võimalik saavutada, kui omavahel kombineeritakse andmesubjektide õigused ja andmete töötlejate või töötlemist kontrollivate isikute kohustused ning sõltumatute asutuste järelevalve. Samas on

⁸ Vt soovitus 01/2021 õiguskaitseDirektiivi kohase piisavuse võrdlusaluse kohta, punkt 15, alapunkt 5.

⁹ Need on otsuse eelnõu elemendid, milles Euroopa Komisjon viitab Ühendkuningriigi ametiasutuste selgitustele, esitamata neid selgitusi sisaldavaid Ühendkuningriigi ametiasutuste kirjalikke dokumente, eelkõige seoses järgmisega: üleminekusätete mõju ja aegumisklausli puudumine (põhjendus 87); näited nõusolekust kui töötlemise asjakohasest alusest (joonealune märkus 68); mõiste „ebatäpsed“ kasutamine mõiste „ebaõiged või eksitavad“ isikuandmed määretlemiseks (joonealune märkus 79); julgeoleku- ja luureteenistuse pädevusvaldkond (joonealune märkus 245); uurimisvolituste kohtusse (IPT) kaebuse esitamise madal künnis ja asjaolu, et ei ole ebatavaline, et IPT tuvastab, et ametiasutus ei ole kaebuse esitajat tegelikult kunagi uurinud (joonealune märkus 263); õigusaktidest ja tavaõigusest tulenevate volituste kombinatsioon (joonealune märkus 52); valitsuse õigused (joonealune märkus 62); asjaolu, et teised organisatsioonid võivad soovi korral järgida politseiteabe haldamise tegevusjuhendi põhimõtteid (joonealune märkus 86).

¹⁰ Vt Euroopa Liidu Kohtu 6. oktoobri 2015. aasta otsus kohtuasjas Maximilian Schrems vs. andmekaitsevolinik, C-362/14, ECLI:EU:C:2015:650 (edaspidi „Schrems I“), punktid 73-74.

andmekaitse-eeskirjad tulemuslikud vaid siis, kui on võimalik tagada nende täitmine ja kui neist praktikas kinni peetakse. Seetõttu on kolmandasse riiki või rahvusvahelisele organisatsioonile edastatavate isikuandmete suhtes kohaldatavate normide sisu kõrval vaja vaadelda ka süsteemi, mis on sisse seatud nende normide tulemuslikkuse tagamiseks. Andmekaitse-eeskirjade tulemuslikkuse seisukohast on väga oluline, et olemas oleksid tõhusad mehhanismid nende eeskirjade täitmise tagamiseks¹¹.

2.3 Üldised märkused ja probleemid

2.3.1 Ühendkuningriigi rahvusvahelised kohustused

21. Vastavalt õiguskaitse-direktiivi artikli 36 lõike 2 punktile c ja õiguskaitse-direktiivi kohasele piisavuse võrdlusalusele¹² võtab Euroopa Komisjon kolmanda riigi andmekaitse taseme piisavuse hindamisel muu hulgas arvesse kolmanda riigi võetud rahvusvahelisi kohustusi või muid kohustusi, mis tulenevad kolmanda riigi osalemisest mitmepoolsetes või piirkondlikes süsteemides, eelkõige seoses isikuandmete kaitsega, ning selliste kohustuste täitmist. Lisaks tuleks arvesse võtta kolmanda riigi ühinemist Euroopa Nõukogu 28. jaanuari 1981. aasta isikuandmete automatiseeritud töötlemisel isiku kaitse konventsiooni¹³ ja selle lisaprotokolliga¹⁴.
22. **Sellega seoses tervitab Euroopa Andmekaitse-nõukogu asjaolu, et Ühendkuningriik on ühinenud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga ning kuulub Euroopa Inimõiguste Kohtu jurisdiktsiooni alla. Ühendkuningriik ühines ka konventsiooniga 108 ja selle lisaprotokolliga, kirjutas 2018. aastal alla konventsioonile 108+¹⁵ ning tegeleb praegu selle ratifitseerimisega.**

2.3.2 Ühendkuningriigi andmekaitseraamistiku võimalikud tulevased lahknevused

23. Nagu on märgitud otsuse eelnõu põhjenduses 171, peab Euroopa Komisjon võtma arvesse, et väljaastumislepingus¹⁶ sätestatud üleminekuperioodi lõppedes haldab, kohaldab ja jõustab Ühendkuningriik ise oma andmekaitsekorda ning niipea, kui lõpetatakse ELi-Ühendkuningriigi kaubandus- ja koostöölepingu¹⁷ artikli FINPROV.10A vahesätte¹⁸ kohaldamine, võib muu hulgas juhtuda, et otsuse eelnõus hinnatud asjaomast andmekaitseraamistikku muudetakse.

¹¹ Vt Euroopa Andmekaitse-nõukogu soovitus 01/2021 õiguskaitse-direktiivi kohase piisavuse võrdlusaluse kohta, punkt 14, lk 5.

¹² Vt Euroopa Andmekaitse-nõukogu soovitus 01/2021 õiguskaitse-direktiivi kohase piisavuse võrdlusaluse kohta, punkt 24, lk 7.

¹³ Vt 28. jaanuari 1981. aasta konventsioon 108 isikute kaitse kohta isikuandmete automatiseeritud töötlemisel.

¹⁴ Vt 8. novembril 2001. aastal allakirjutamiseks avatud isikuandmete automatiseeritud töötlemisel isiku kaitse konventsiooni lisaprotokoll, mis käsitleb järelevalveasutusi ja andmete piiriülest liikumist.

¹⁵ Vt 18. mai 2018. aasta protokoll, millega muudetakse konventsiooni isikute kaitse kohta isikuandmete automatiseeritud töötlemisel (edaspidi „konventsioon 108+“).

¹⁶ Vt Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise leping (ELT L 029, 31.1.2020, lk 7).

¹⁷ Üleminekuperiood lõpeb 31. detsembril 2020, pärast mida ELi õigust enam Ühendkuningriigis ei kohaldata. Vaheperiood kestab 30. juunini 2021 ja see tähistab täiendavat ajavahemikku, mille jooksul isikuandmete üleandmist EList Ühendkuningriiki ei käsitata edastamisena.

¹⁸ Vt ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning teiselt poolt Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi vaheline kaubandus- ja koostööleping (ELT L 444, 31.12.2020, lk 14).

24. Seepärast on Euroopa Komisjon otsustanud lisada oma otsuse eelnõusse aegumisklausli¹⁹, kehtestades otsuse aegumistähtjaks neli aastat pärast otsuse jõustumist.
25. Oluline on märkida, et Ühendkuningriigi ministrite ja Ühendkuningriigi riigisekretäri võimalus kehtestada vaheperioodi lõppedes teiseseid õigusakte võib edaspidi põhjustada märkimisväärsed erinevusi Ühendkuningriigi ja ELi andmekaitseraamistike vahel.
26. Lisaks sellele, et alates üleminekuperioodi lõppemisest ei ole Ühendkuningriik enam seotud Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktikaga, ei saa Euroopa Kohtu poolt juba vastu võetud kohtuotsused, mida peetakse Ühendkuningriigi õigusraamistikus väljakujunenud kohtupraktikaks, olla Ühendkuningriigi suhtes enam siduvad, kuna Ühendkuningriigil on eelkõige võimalus muuta pärast vaheperioodi lõppu kohaldatavat liidu õigust ja tema ülemkohus ei ole enam seotud ühegi ELi kohtupraktikaga²⁰.
27. **Arvestades riske, mis on seotud Ühendkuningriigi andmekaitseraamistiku võimaliku kõrvalekaldumisega ELi õigustikust pärast vaheperioodi lõppu, tervitab Euroopa Andmekaitsekoostöönõukogu Euroopa Komisjoni otsust lisada otsuse eelnõusse nelja-aastane aegumisklausel. Euroopa Andmekaitsekoostöönõukogu soovib siinkohal siiski rõhutada Euroopa Komisjoni järelevalverolli tähtsust²¹. Euroopa Komisjon peaks pidevalt ja püsivalt alates otsuse jõustumisest jälgima kõiki asjakohaseid arenguid Ühendkuningriigis, mis võivad mõjutada Ühendkuningriigi kaitse piisavuse otsuse alusel edastatud isikuandmete kaitse taseme sisulist samaväärsust. Lisaks peaks Euroopa Komisjon võtma asjakohaseid meetmeid, peatades, muutes või tunnistades konkreetsete asjaolude põhjal kaitse piisavuse otsuse kehtetuks, kui Euroopa Komisjonil on pärast kaitse piisavuse otsuse vastuvõtmist tõendeid selle kohta, et Ühendkuningriigis ei ole kaitse piisav tase enam tagatud.**
28. Euroopa Andmekaitsekoostöönõukogu teeb omalt poolt kõik endast oleneva, et teavitada Euroopa Komisjoni kõigist liikmesriikide andmekaitse järelevalveasutuste võetud asjakohastest meetmetest ja eelkõige ELi andmesubjektide esitatud kaebustest seoses isikuandmete edastamisega ELi Ühendkuningriiki.

3 EESKIRJAD, MIDA KOHALDATAKSE PÄDEVATES ASUTUSTES ISIKUANDMETE TÖÖTLEMISEL KRIMINAALÕIGUSE JÕUSTAMISE EESMÄRGIL

3.1 Sisuline kohaldamisala

29. Seoses otsuse eelnõu põhjendusega 24 ja sellele järgnevate põhjendustega märgib Euroopa Andmekaitsekoostöönõukogu, et kaitse piisavuse otsuse eelnõu ei sisalda palju üksikasju õiguskaitseülesandeid täitvate muude asutuste kui politsei suhtes kohaldatava tegevuse ja õigusraamistiku kohta.
30. Näiteks tehakse piisavusarutelusid käsitleva Ühendkuningriigi selgitava raamistiku F jao (õiguskaitse²²) leheküljel 11 ettepanek, et **riiklik kriminaaluurimisamet** võiks olla erilist huvi pakkuv

¹⁹ Vt otsuse eelnõu artikkel 4. Vt ka otsuse eelnõu põhjendus 172.

²⁰ Vt Euroopa Liidust väljaastumise 2018. aasta seaduse punkti 6 lõiked 3–6.

²¹ Vt õiguskaitsekoostöönõukogu artikli 36 lõige 4.

²² Vt Ühendkuningriigi valitsuse „Selgitav raamistik piisavusarutelude kohta“, F jagu: õiguskaitse, 13. Märts 2020. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/872237/F_-_Law_Enforcement_.pdf.

õiguskaitseasutus, millel on ka laiem kriminaalluure funktsioon. Riikliku kriminaaluurimisameti sõnul on tema ülesanne koondada erinevatest allikatest pärit teavet, sealhulgas sidevahendite pealtkuulamisest saadud teavet, aga ka õiguskaitsealastelt partneritelt Ühendkuningriigis ja välismaal ning julgeoleku- ja luureteenistustel saadud teavet, et maksimeerida analüüsi-, hindamis- ja taktikalisi võimalusi²³. Riiklik kriminaaluurimisamet on ka üks peamisi koostööpartnereid rahvusvaheliste õiguskaitsepartnerite jaoks ning tal on oluline roll kriminaalluureteabe vahetamisel²⁴.

31. Euroopa Andmekaitsekoogu märgib samuti, et Ühendkuningriigi valitsusside peakorteril GCHQ, kelle tegevus kuulub üldjuhul 2018. aasta andmekaitseaduse 4. osa kohaldamisalasse, st riigi julgeoleku valdkonda, on samuti aktiivne roll raske ja organiseeritud kuritegevuse põhjustatud sotsiaalse ja rahalise kahju vähendamisel Ühendkuningriigis. Ta teeb tihedat koostööd siseministeeriumi, riikliku kriminaaluurimisameti, Ühendkuningriigi maksu- ja tolliameti ning muude valitsusasutustega²⁵. Selle tegevus on seotud laste seksuaalse kuritarvitamise, pettuse, muud liiki majanduskuritegude, sealhulgas rahapesu, tehnoloogia kuritegeliku kasutamise, küberkuritegevuse, organiseeritud sissetööstega seotud kuritegevuse, sealhulgas inimkaubanduse ning uimastite, tulirelvade ja muu ebaseadusliku üle piiri toimetamise vastu võitlemisega.
32. **Euroopa Andmekaitsekoogu kutsub Euroopa Komisjoni täiendama oma analüüsi selliste õiguskaitseasutuste analüüsiga, mis oma igapäevatöös koguvad ja analüüsivad andmeid ja isikuandmeid, eriti aga riikliku kriminaaluurimisameti analüüsiga. Lisaks kutsub Euroopa Andmekaitsekoogu komisjoni uurima lähemalt selliseid asutusi nagu GCHQ, kelle tegevus on seotud nii õiguskaitse kui ka riikliku julgeolekuga, ning nende suhtes isikuandmete töötlemisel kohaldatavat õigusraamistikku.**

3.2 Kaitsemeetmed, õigused ja kohustused

3.2.1 Töötlemine andmesubjekti nõusoleku alusel

33. Euroopa Andmekaitsekoogu märgib, et Euroopa Komisjon kinnitab kaitse piisavuse otsuse eelnõu põhjendustes 37 ja 38, et **nõusolekule tuginemist** kaitse piisavuse stsenaariumi korral ei peeta asjakohaseks, kuna andmete edastamise korral ei kogu Ühendkuningriigi õiguskaitseasutus andmeid nõusoleku alusel otse andmesubjektilt.

²³ Vt riikliku kriminaaluurimisameti veebisait, Intelligence: enhancing the picture of serious organised crime affecting the UK, <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/what-we-do/how-we-work/intelligence-enhancing-the-picture-of-serious-organised-crime-affecting-the-uk>.

²⁴ Kuigi mitte kõik riikliku kriminaaluurimisameti töödeldavad luureandmed ei ole isikuandmed, võib märkimisväärne osa sellest koosneda isikuandmetest ja siin kirjeldatud tegevus erineb klassikalisest politseitööst, nii et Ühendkuningriigi õiguskaitseasutuste poolt isikuandmetele juurdepääsu hindamine oleks puudulik, kui riikliku kriminaaluurimisameti tegevust põhjalikult ei hinnata. Tundub mõistlik tagada, et kõigil asjaomastel õiguskaitseasutustel on ühesugune arusaam andmekaitse põhimõtetest, mis võimaldab meil paremini mõista sellise asutuse toimimist nagu riiklik kriminaaluurimisamet, kelle töö tugineb suures osas andmetele. Selgitus jätkub nii: „tulevikku silmas pidades otsime pidevalt uusi võimalusi, et koondada, arendada ja parandada meie suutlikkust suurendada kasutatava luureteabe hulka ja kvaliteeti nii Ühendkuningriigis kui ka välismaal“. „Selleks arendame uut riiklikku andmete kasutamise suutlikkust, kasutades kuritegevuse ja kohtute seaduse alusel ametile antud volitusi, et saada juurdepääs valitsusasutuste valduses olevatele andmetele, neid kasutada ja linkida.“ [...] „Need jõupingutused võimaldavad meil suurendada oma valmidust ja paindlikkust reageerida uutele ohtudele ning tegutseda ennetavalt, koguda ja analüüsida teavet ja luureteavet tekkivate ohtude kohta, et oleks võimalik võtta meetmeid enne ohtude realiseerumist“.

²⁵ Vt GCHQ veebisait „Mission, Serious and Organised Crime“, <https://www.gchq.gov.uk/section/mission/serious-crime>.

34. Sellega seoses tuleb Euroopa Andmekaitsekoostöögrupi meelde, et õiguskaitse direktiivi artikli 36 lõike 2 punkti a kohaselt tuleb hinnata mitmeid elemente, mis ei piirdu andmete edastamisega, näiteks „õigusriik, inimõiguste ja põhivabaduste austamine, üldised ja valdkondlikud asjakohased õigusaktid, sealhulgas [...] kriminaalõigus“.
35. Nõusolek õiguskaitse kontekstis võib olla asjakohane andmete töötlemise õigusliku alusena, täiendava tagatisena või üldisemalt isikuandmete kogumiseni viivate uurimisvõimete kasutamise alusena, näiteks kolmanda isiku nõusolek oma ruumide läbiviimiseks või andmesalvestite konfiskeerimiseks.
36. Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp märgib ka otsuse eelnõu põhjenduses 38 Euroopa Komisjoni esitatud teabe põhjal, et nõusoleku kasutamine Ühendkuningriigi korra kohaselt nõuaks alati õiguslikku alust. See tähendab, et isegi kui politseil on seadusjärgsed võimused töödelda andmeid uurimise eesmärgil, võib ta teataval asjaoludel (nt DNA proovi võtmiseks) pidada asjakohaseks saada andmesubjekti nõusolek.
37. **Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp kutsub Euroopa Komisjoni analüüsima nõusoleku võimalikku kasutamist õiguskaitse kontekstis, kui hinnatakse kolmanda riigi kaitse piisavuse vastavust õiguskaitse direktiivile.**

3.2.2 Üksikisiku õigused

3.2.2.1 Riiklikud julgeolekusertifikaadid

38. 2018. aasta andmekaitse seaduse artikli 79 kohaselt võivad vastutavad töötajad taotleda ministri, kabineti liikme, peaprokuröri või Šotimaa kohtujuristi väljastatud riiklikku julgeolekusertifikaati, mis tõendab, et 2018. aasta andmekaitse seaduse 3. osa 3. ja 4. peatükis sätestatud kohustuste ja õiguste piirangud kujutavad endast riigi julgeoleku kaitsmiseks vajalikku ja proportsionaalset meetet.
39. Nende sertifikaatide eesmärk on pakkuda vastutavatele töötajatele suuremat õiguskindlust ja ümberlukkamatuid tõendeid selle kohta, et isikuandmete töötlemise suhtes võetakse arvesse riikliku julgeoleku kaalutlusi. Tuleb aga märkida, et sellised sertifikaadid ei pea tuginema riikliku julgeoleku piirangutele, vaid nende puhul on pigem tegemist läbipaistvusmeetmega²⁶.
40. Andmekaitsekoostöögrupp järeldeb 2018. aasta andmekaitse seaduse 20. lisa punktides 17 ja 18, et 1998. aasta andmekaitse seaduse alusel välja antud riikliku julgeolekusertifikaadi (edaspidi „vana sertifikaat“) mõju isikuandmete töötlemisele oli pikendatud kuni 25. maini 2019. Kuni selle kuupäevani käsitleti vanu sertifikaate, välja arvatud juhul, kui need asendati või tühistati, 2018. aasta andmekaitse seaduse kohaselt välja antud sertifikaatidena. Kui 1998. aasta andmekaitse seaduse kohaselt välja antud riiklikul julgeolekusertifikaadil ei ole sõnaselget kehtivusaja lõppu, leiab Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp, et selline sertifikaat mõjutab jätkuvalt 1998. aasta andmekaitse seaduse kohast töötlemist, välja arvatud juhul, kui sertifikaat tunnistatakse kehtetuks või tühistatakse²⁷. Kuigi nende vanade sertifikaatidega pakutav kaitse piirneb isikuandmete töötlemisega 1998. aasta andmekaitse seaduse alusel, märgib Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp, et isikuandmete puhul, mida töödeldi 1998. aasta

²⁶ Vt Ühendkuningriigi siseministeerium, 2018. aasta andmekaitse seadus, suunised „National Security Certificates“, august 2020, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/910279/Data_Protection_Act_2018_-_National_Security_Certificates_Guidance.pdf, lk 4.

²⁷ Vt Ühendkuningriigi siseministeerium, 2018. aasta andmekaitse seadus, suunised „National Security Certificates“, august 2020, lk 5.

andmekaitseaduse alusel, võib 1998. aasta andmekaitseaduse alusel välja anda uusi riiklikke julgeolekusertifikaate²⁸.

41. **Terviklikkuse huvides palub Euroopa Andmekaitsekoostöö Euroopa Komisjonil oma piisavusotsuse eelnõus selgitada, et riiklike julgeolekusertifikaatide väljaandmist võib jätkata 1998. aasta andmekaitseaduse alusel. Lisaks kutsub Euroopa Andmekaitsekoostöö Euroopa Komisjoni üles kirjeldama oma piisavusotsuse eelnõus 1998. aasta andmekaitseaduse alusel välja antud sertifikaatidega seotud õiguskaitse- ja järelevalvemehhanisme. Lõpetuseks kutsub Euroopa Andmekaitsekoostöö Euroopa Komisjoni üles lisama oma piisavusotsuse eelnõusse 1998. aasta andmekaitseaduse alusel välja antud olemasolevate sertifikaatide arvu ning jälgima seda tähelepanelikult.**

3.2.2.2 Õiguskaitse direktiivi kohane automatiseeritud töötusel põhinevate otsuste tegemine

42. Euroopa Andmekaitsekoostöö rõhutab, et õiguskaitse direktiivi artikli 11 lõikega 3 on keelatud profiilialalüüs, mis viib diskrimineerimiseni füüsiliste isikute vastu konkreetsete isikuandmete kategooriate põhjal. Andmekaitsekoostöö märgib, et 2018. aasta andmekaitseaduse artiklis 50, milles sätestatakse automatiseeritud töötusel põhinevate otsuste tegemise erieeskirjad, ei ole sellist keeldu aga ette nähtud.
43. **Seetõttu kutsub Euroopa Andmekaitsekoostöö Euroopa Komisjoni seda küsimust läbi vaatama ja esitama oma selgesõnalised järeldused kaitse piisavuse otsuses. Lisaks kutsub Euroopa Andmekaitsekoostöö Euroopa Komisjoni tähelepanelikult jälgima juhtumeid, mis on seotud automatiseeritud töötusel põhinevate otsuste tegemise ja profiilialalüüsiga.**
44. Vastavalt õiguskaitse direktiivi kohasele piisavuse võrdlusalusele „peaksid kolmanda riigi õiguses andmesubjekti õiguste ja vabaduste kohta olema igal juhul sätestatud vajalikud kaitsemeetmed. *Sellela seoses tuleks arvesse võtta ka sellise mehhanismi olemasolu, mille kaudu teavitatakse asjaomase liikmesriigi pädevaid asutusi täiendavast töötlemisest, näiteks edastatud isikuandmete kasutamisest ulatuslikuks profiilialalüüsiks*²⁹.
45. **Euroopa Andmekaitsekoostöö kutsub komisjoni seda elementi hindama, võttes arvesse Euroopa Andmekaitsekoostöö võrdlusaluses antud suuniseid.**

3.2.3 Edasisaatmine

46. Vastavalt õiguskaitse direktiivi kohasele piisavuse võrdlusalusele, kui algne vastuvõtja saab isikuandmeid edasi muusse kolmandasse riiki või muule rahvusvahelisele organisatsioonile, ei tohi see kahjustada kaitsetaset, mis on tagatud liidus neile füüsilistele isikutele, kelle isikuandmeid edastatakse. Seetõttu peaks andmete selline edasisaatmine olema lubatud üksnes juhul, kui on kindlustatud liidu õigusega tagatud kaitsetaseme järjepidevus. Nagu Euroopa Komisjon oma hinnangus leiab, on andmekaitsekoostöö seisukohal, et 2018. aasta andmekaitseaduse 3. osa 5. peatüki punkti 73 sätteid tagavad kaitsetaseme, mis on sisuliselt samaväärne ELi õiguses sätestatud tasemega siis, kui isikuandmeid edastatakse Ühendkuningriigi õiguskaitseasutusele kolmandale riigile.
47. Esiteks on 2018. aasta andmekaitseaduse artikli 73 lõike 1 punktis b sätestatud, et vastutav töötaja ei tohi edastada isikuandmeid kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile, välja arvatud juhul, kui „muu liikmesriik kui Ühendkuningriik on isikuandmed algselt edastanud või muul viisil

²⁸ Vt Ühendkuningriigi siseministeerium, 2018. aasta andmekaitseadus, suunised „National Security Certificates“, august 2020, lk 5.

²⁹ Vt Euroopa Andmekaitsekoostöö soovitus 01/2021 õiguskaitse direktiivi kohase piisavuse võrdlusaluse kohta, punktid 59–61.

vastutavale töötajale või muule pädevale asutusele kättesaadavaks teinud, või kui selles liikmesriigis asuv isik, kes on käsitatav pädeva asutusena õiguskaitse direktiivi tähenduses, on andnud loa andmete edastamiseks kooskõlas liikmesriigi õigusega". Sellised sätted näivad olevat kooskõlas õiguskaitse direktiivi kohase piisavuse võrdlusalusega, milles on sätestatud, et arvesse tuleb võtta ka sellise mehhanismi olemasolu, mille kaudu asjaomase liikmesriigi pädevaid asutusi isikuandmete sellisest edasisaatmisest teavitada ja anda selleks luba. EList edastatud andmete algne vastuvõtja peaks olema vastutav ja suuteline tõendama, et liikmesriigi asjaomane pädev asutus on edasisaatmist lubanud ning kui selle kolmanda riigi kohta, kuhu andmed edasi saadetakse, ei ole kaitse piisavuse otsust vastu võetud, on andmete edasisaatmise kohta kehtestatud asjakohased kaitsemeetmed. „Sellega seoses tuleks võtta arvesse, kas on kehtestatud kohustus rakendada edastavate liikmesriikide ametiasutuste määratud asjaomaseid töötlemiskoode.“³⁰

48. **Euroopa Andmekaitse nõukogu kutsub komisjoni seda elementi hindama, võttes arvesse suuniseid, mida Euroopa Andmekaitse nõukogu on õiguskaitse direktiivi kohases piisavuse võrdlusaluses andnud.**
49. Teiseks, nagu on selgitatud otsuse eelnõu põhjenduses 81, on Ühendkuningriigi siseminister pärast teabevolniku bürooga konsulteerimist pädev tunnustama kolmandat riiki (või territooriumi või sektorit kolmandas riigis), rahvusvahelist organisatsiooni või selle kolmanda riigi, territooriumi, sektori või organisatsiooni kirjeldust isikuandmete kaitse piisava taseme tagajana³¹. Kaitse taseme piisavuse hindamisel peab Ühendkuningriigi siseminister võtma arvesse samu elemente, mida Euroopa Komisjon peab hindama õiguskaitse direktiivi artikli 36 lõike 2 punktide a–c kohaselt, tõlgendatuna koostoimes õiguskaitse direktiivi põhjendusega 67 ja liidu väljakujunenud kohtupraktikaga. See tähendab, et kolmanda riigi kaitse piisava taseme hindamisel on asjakohane standard see, kas kõnealuses kolmandas riigis on kaitse tase „sisuliselt samaväärne“ sellega, mis on tagatud Ühendkuningriigis. Kuigi Euroopa Andmekaitse nõukogu märgib Ühendkuningriigi suutlikkust tunnustada 2018. aasta andmekaitse seaduse raames territooriume piisava kaitsetasemega territooriumidena Ühendkuningriigi andmekaitseraamistikku silmas pidades, soovib andmekaitse nõukogu rõhutada, et need territooriumid ei pruugi veel praegugi saada kasu Euroopa Komisjoni kaitse piisavuse otsusest, millega tunnustatakse ELis tagatud kaitsetasemega „sisuliselt samaväärset“ kaitsetaset. See võib kaasa tuua võimalikke ohte EList edastatavate isikuandmete kaitsele, eelkõige juhul, kui Ühendkuningriigi andmekaitseraamistik peaks tulevikus ELi õigustikust kõrvale kalduma. Tuleb märkida, et Euroopa Liidu Kohtu 2020. aasta juulis tehtud teedrajav otsus³² kohtuasjas *Schrems II* tõi kaasa USA andmekaitseraamistiku Privacy Shield otsuse kehtetuks tunnistamise, kuna Euroopa Liidu Kohus leiab, et USA õigusraamistik ei taga kaitse taset, mis oleks sisuliselt samaväärne ELi õigusraamistikuga tagatud kaitsega. Euroopa Liidu Kohtu poolt juba vastu võetud kohtuotsused, mida peetakse Ühendkuningriigi õigusraamistikus väljakujunenud kohtupraktikaks, ei pruugi aga enam olla Ühendkuningriigi suhtes siduvad, kuna Ühendkuningriigil on eelkõige võimalus ELi õigust pärast vaheperioodi lõppu muuta ning tema ülemkohus ei ole enam seotud ühegi ELi väljakujunenud kohtupraktikaga³³.

³⁰ Vt Euroopa Andmekaitse nõukogu soovitus 01/2021 õiguskaitse direktiivi kohase piisavuse võrdlusaluse kohta, punktid 55–56.

³¹ Vt 2018. aasta andmekaitse seaduse artikli 182 lõige 2. Vt ka vastastikuse mõistmise memorandum teabevolniku büroo rolli kohta seoses uute Ühendkuningriigi kaitse piisavuse hinnangutega, <https://ico.org.uk/about-the-ico/news-and-events/news-and-blogs/2021/03/secretary-of-state-for-the-department-for-dcms-and-the-information-commissioner-sign-memorandum-of-understanding/>.

³² Vt ka Euroopa Kohtu 16. juuli 2020. aasta otsus kohtuasjas C-311/18, Data Protection Commissioner vs. Facebook Ireland Ltd ja Maximilian Schrems, ECLI:EU:C:2020:559 (edaspidi „*Schrems II*“).

³³ Vt Euroopa Liidust väljaastumise 2018. aasta seaduse punkti 6 lõiked 3–6.

50. Seetõttu kutsub Euroopa Andmekaitseõukogu Euroopa Komisjoni üles tähelepanelikult jälgima Ühendkuningriigi ametiasutuste poolset piisavuse hindamise protsessi ja kriteeriumeid seoses muude kolmandate riikidega, eelkõige seoses nendega, mille puhul EL leiab, et nende kaitse tase ei ole õiguskaitseDirektiivi kohaselt piisav.
51. Kui Euroopa Komisjon leiab, et kolmas riik, keda Ühendkuningriik peab nõuetekohaseks, ei ole taganud ELis põhimõtteliselt samaväärset kaitsetaset kui see, mis on tagatud õiguskaitseDirektiivi artikliga 36, kutsub Euroopa Andmekaitseõukogu Euroopa Komisjoni võtma mis tahes vajalikke meetmeid, näiteks muutma Ühendkuningriigi kaitse piisavuse otsust, et kehtestada konkreetsed kaitsemeetmed EList pärit isikuandmetele, ja/või kaaluma Ühendkuningriigi kaitse piisavuse otsuse peatamist, kui EList Ühendkuningriiki edastatavaid isikuandmeid saadetakse edasi sellisele kolmandale riigile Ühendkuningriigi piisavusmääruse alusel.
52. Seoses Ühendkuningriigi sõlmitud või tulevikus sõlmitavate rahvusvaheliste lepingutega ja selliste lepingute kolmanda(te) osalisriigi (riikide) ametiasutuste võimaliku juurdepääsuga EList pärit isikuandmetele soovib Euroopa Andmekaitseõukogu Euroopa Komisjonil uurida Ühendkuningriigi andmekaitseraamistiku ja rahvusvaheliste kohustuste koostoimet, eelkõige selleks, et tagada kaitse taseme järjepidevus juhul, kui EList Ühendkuningriiki edastatud isikuandmed saadetakse edasi teistesse kolmandatesse riikidesse Ühendkuningriigi piisavusotsuse alusel; ning teostada pidevat järelevalvet ja võtta vajaduse korral meetmeid juhul, kui Ühendkuningriigi ja kolmandate riikide vaheliste rahvusvaheliste lepingute sõlmimine võib kahjustada ELis ette nähtud isikuandmete kaitse taset. Näiteks on Euroopa Komisjon on viidanud asjaolule, et USA ja Ühendkuningriigi vaheline Cloud Acti leping³⁴ võib mõjutada andmete edasisaatmist Ühendkuningriigi teenuseosutajatelt USA-le, kuid Euroopa Andmekaitseõukogu rõhutab, et lepingu jõustumine võib mõjutada ka Ühendkuningriigi õiguskaitseasutuste andmete edasisaatmist, eelkõige seoses korralduste tegemise ja edastamisega USA ja Ühendkuningriigi vahelise Cloud Acti lepingu artikli 5 alusel.
53. Euroopa Andmekaitseõukogu on samuti seisukohal, et kolmandate riikidega tulevikus sõlmitavatel õiguskaitsealase koostöö lepingutel, mis moodustavad õigusliku aluse isikuandmete edastamiseks kõnealustele riikidele, võib olla märkimisväärne mõju ka kogutud teabe edasijagamise tingimustele, kuna sellised lepingud võivad mõjutada Ühendkuningriigi andmekaitse õigusraamistikku, nagu seda on hinnatud.
54. Seetõttu soovib Euroopa Andmekaitseõukogu Euroopa Komisjonil pidevalt jälgida, kas tulevaste lepingute sõlmimine Ühendkuningriigi ja kolmandate riikide vahel võib mõjutada Ühendkuningriigi andmekaitsealaste õigusaktide kohaldamist, ning näha ette täiendavad piirangud või erandid seoses õiguskaitse eesmärgil kogutud teabe edasijagamise ning edasise kasutamise ja rahvusvahelise avalikustamisega. Euroopa Andmekaitseõukogu leiab, et selline teave ja hindamine on olulised selleks, et põhjalikult läbi vaadata Ühendkuningriigi õigusraamistiku ja tavadega tagatud kaitse tase rahvusvahelise avalikustamise korral.
55. Lõpetuseks märgib Euroopa Andmekaitseõukogu, et 2018. aasta andmekaitseseaduse artikli 76 lõike 4 punkt b (edastamine eristel asjaoludel) võimaldab Ühendkuningriigi õiguskaitseasutustel edastada isikuandmeid kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile, kui edastamine on „vajalik

³⁴ Vt Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi valitsuse ja Ameerika Ühendriikide valitsuse 3. oktoobri 2019. aasta leping raskete kuritegude vastu võitlemise eesmärgil elektroonilistele andmetele juurdepääsu kohta, Washington DC, USA. <https://www.gov.uk/government/publications/uk-usa-agreement-on-access-to-electronic-data-for-the-purpose-of-counteracting-serious-crime-cs-usa-no62019>.

õiguslase nõu saamiseks mis tahes õiguskaitse eesmärgil“. Euroopa Andmekaitsekoostöö rühmab, et õiguskaitse direktiivi artikkel 38 ei sisalda sellekohast sätet. Seetõttu kutsub ta Euroopa Komisjoni üles selgitama, mida õigusnõustamise all mõeldakse ja millist liiki isikuandmeid sellistel juhtudel vahetatakse.

3.2.4 Täiendav töötlemine, sealhulgas edasijagamine riigi julgeoleku eesmärgil

56. Õiguskaitse direktiivi kohases piisavuse võrdlusaluses märkis Euroopa Andmekaitsekoostöö rühmab, et EList edastatud andmete edasine töötlemine või avalikustamine muul kui õiguskaitse eesmärgil, näiteks riikliku julgeoleku eesmärgil, peaks samuti olema õigusega sätestatud, vajalik ja proportsionaalne. Euroopa Komisjoni otsuse eelnõus esitatud hinnangu kohaselt on 2018. aasta andmekaitse seaduse (Data Protection Act 2018) paragrahvi 36 lõikes 3, 2017. aasta digitaalmajanduse seaduses (Digital Economy Act 2017), 2013. aasta kuritegevuse ja kohtute seaduses (Crime and Courts Act 2013) ning 2017. aasta raske kuritegevuse seaduses (Serious Crime Act 2017) sätestatud selge õigusraamistik, mis võimaldab andmete edasijagamist tingimusel, et see toimub kooskõlas 2018. aasta andmekaitse seadusega.
57. Euroopa Andmekaitsekoostöö rühmab, et seoses EList edastatud isikuandmete edasise töötlemisega muudel eesmärkidel ei ole Euroopa Komisjon hinnanud, kas Ühendkuningriigi õiguskaitseasutustel on olemas mehhanismid, mille abil teavitada asjaomaste liikmesriikide pädevaid asutusi andmete võimalikust edasisest töötlemisest. Õiguskaitse direktiivi kohases piisavuse võrdlusaluses leitakse siiski, et seda asjaolu tuleb arvesse võtta³⁵. Lisaks peetakse sellise mehhanismi olemasolu, mille abil teavitatakse iga liikmesriigi pädevaid asutusi andmete edasisest töötlemisest õiguskaitse eesmärgil, elemendiks, mida tuleb arvesse võtta kooskõlas õiguskaitse direktiivi kohase piisavuse võrdlusalusega³⁶.
58. Euroopa Andmekaitsekoostöö rühmab kutsub seega Euroopa Komisjoni üles täiendada oma analüüsi teabega selliste mehhanismide kohta, mis võimaldavad Ühendkuningriigi õiguskaitseasutustel teavitada asjaomaste liikmesriikide pädevaid asutusi EList edastatud andmete võimalikust edasisest töötlemisest.
59. Seoses kriminaalõigust jõustava asutuse poolt riikliku julgeoleku eesmärgil kogutud andmete jagamisega luureteenistusele on sellise edasijagamise õiguslik alus 2008. aasta terrorismivastase võitluse seadus. Sellega seoses märkib Euroopa Andmekaitsekoostöö rühmab, et 2008. aasta terrorismivastase võitluse seaduse paragrahvi 19 kohaldamisala ja sätteid ei ole Euroopa Komisjoni hinnangus täielikult käsitletud ning need võivad tähendada ulatuslikumat kasutamist, eelkõige seoses 2008. aasta terrorismivastase võitluse seaduse artikli 19 lõikega 2, milles on sätestatud, et „mis tahes luureteenistuse poolt oma ülesannete täitmisel saadud teavet võib kõnealune teenistus kasutada ka oma muude ülesannete täitmisel“. Sellega seoses rõhutab Euroopa Andmekaitsekoostöö rühmab, et edasiselt töödeldud või avalikustatud andmete kaitsetase peaks olema sama nagu siis, kui vastuvõttev pädev asutus neid esialgu töötles.

3.3 Järelevalve ja täitmise tagamine

60. Euroopa Andmekaitsekoostöö rühmab, et kriminaalõigusasutuste järelevalvet tagavad lisaks teabevolniku büroole ka erivolinikud. Kaitse piisavuse otsuse eelnõus nimetatakse uurimisvolituste eest vastutavat volinikku, biomeetriliste andmete säilitamise ja kasutamise eest vastutavat volinikku

³⁵ Vt Euroopa Andmekaitsekoostöö rühmab soovitus 01/2021 õiguskaitse direktiivi kohase piisavuse võrdlusaluse kohta, punkt 41 ja joonealune märkus 39.

³⁶ Vt Euroopa Andmekaitsekoostöö rühmab soovitus 01/2021 õiguskaitse direktiivi kohase piisavuse võrdlusaluse kohta, punkt 40.

ning valvekaamerate eest vastutavat volinikku. Sellega seoses tuleb märkida, et Euroopa Liidu Kohus on korduvalt rõhutanud vajadust sõltumatu järelevalve järele. Ühendkuningriigile edastatud isikuandmetele juurdepääsu küsimustega tegeleb uurimisvolituste eest vastutav volinik. Euroopa Andmekaitsekoostöönõukogu mõistab, et uurimisvolituste eest vastutav volinik on nn õigusvolinik, kellele viidatakse julgeoleku peatükis, ning et nendel õigusvolinikel on kohtuniku sõltumatus, sealhulgas ka siis, kui nad on volinikud. Seoses uurimiste eest vastutava voliniku bürooga märgib Euroopa Komisjon kaitse piisavuse otsuse eelnõu põhjenduses 245, et see tegutseb sõltumatu organina, kuid seda rahastab siseministeerium.

61. Lisaks on uurimiste eest vastutav volinik pädev teostama järelevalvet järelevalvemeetmete üle. Tundub, et selles rollis on uurimiste eest vastutava voliniku ülesanne anda rikkumiste korral soovitusi ja teavitada andmesubjekti, kui viga on tõsine ja isiku teavitamine on avalikes huvides.
62. Euroopa Andmekaitsekoostöönõukogu ei leidnud otsuse eelnõust täiendavaid viiteid, et hinnata biomeetrilise materjali säilitamise ja kasutamise eest vastutava voliniku ning valvekaamerate eest vastutava voliniku sõltumatust.
63. **Euroopa Komisjonil palutakse täiendavalt hinnata kohtuvolinike sõltumatust, sealhulgas juhtudel, kui volinik ei tegutse (enam) kohtunikuna, ning biomeetrilise materjali säilitamise ja kasutamise eest vastutava voliniku ning valvekaamerate eest vastutava voliniku sõltumatust.**